

Revisorernas bedömning av delårsrapport 2017

Vi av fullmäktige utsedda revisorer har uppdraget att bedöma om resultatet i delårsrapport per 31 augusti 2017 är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen avser mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning, såväl finansiella som för verksamheten.

Till grund för vår bedömning ligger en översiktlig granskning av delårsrapporten som vi låtit vårt sakkunniga biträde EY göra.

Vår samlade bedömning är att resultatet i delårsrapporten i huvudsak är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om för att uppnå god ekonomisk hushållning.

Våra väsentliga iakttagelser är:

- Det har enligt EY:s revisionsrapport inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att delårsrapporten inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med god redovisningssed.
- Det lagstadgade balanskravet beräknas klaras enligt kommunstyrelsens prognos.
- Fullmäktige bedömer om god ekonomisk hushållning råder utifrån bedömning av mål inom områdena ekonomi, personal och verksamhet. Kommunstyrelsen bedömer att god ekonomisk hushållning kommer att uppnås på helårsbasis 2017.
- Vi noterar att koncernbolagens revisorer inte har granskat delårsboksleden för koncernbolagen och att de inte har något sådant uppdrag. Vår bedömning omfattar därför endast Södertälje kommun och inte den sammanställda redovisningen.
- Vi upprepar tidigare års rekommendation att delårsrapporten behöver utformas i enlighet med kraven från Rådet för kommunal redovisning.

Södertälje den 30 oktober 2017

Christer Björk

Elisabet Komheden

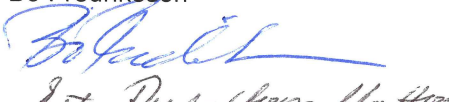

Bo Backlund

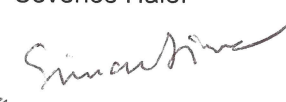
Konrad Breidenstein

Bo Fredriksson

Severios Halef

Sören Lekberg

Ester Rudolfsson Mattsson

Simon Simonsson

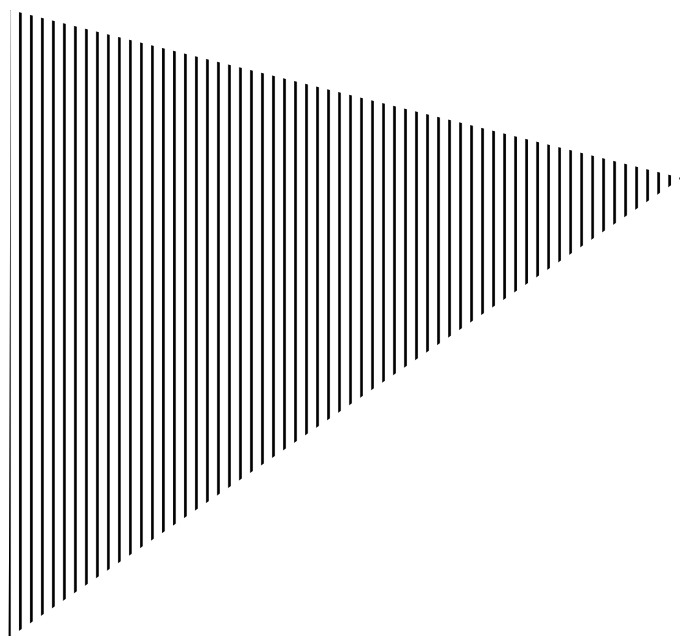
Johanna Sällberg

Jan Wattsgård

Bilaga: EYs rapport Granskning av delårsrapport 2017

Södertälje Kommun

**Granskning av delårsrapport
per 31 augusti 2017**

Innehållsförteckning

1	SAMMANFATTNING.....	3
2	INLEDNING	4
2.1	Bakgrund	4
2.2	Uppdrag och syfte	4
2.3	Avgränsning och metod.....	4
3	ÖVERSIKTLIG ANALYS	5
3.1	Utformning av delårsrapporten	5
3.2	Analys av resultat och prognos för delårsbokslutet	5
3.2.1	Utfall för perioden – Södertälje kommun	5
3.2.2	Prognos per helår 2017	6
3.2.3	Nämndernas redovisning	7
3.3	Sammanställd redovisning	8
4	KOMMENTARER OM MÅLUPPFYLLELSE	8
4.1	Lagstadgade krav	8
4.2	God ekonomisk hushållning	9
4.3	Avstämning av balanskravet.....	9
5	INTERN KONTROLL.....	9
	BILAGA 1 – REKOMMENDATIONER	11

1 Sammanfattning

Vi har översiktligt granskat Södertälje kommuns delårsrapport per 31 augusti 2017. De mest väsentliga iakttagelserna och slutsatserna i granskningen sammanfattas enligt följande:

- Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att delårsrapporten inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med god redovisningssed.
- För 2017 prognostiseras resultatet till 267 mkr exklusive jämförelsestörande poster vilket kan jämföras med budgeterat resultat uppgående till 85 mkr exklusive jämförelsestörande poster. Resultatet har förbättrats jämfört med tidigare år främst på grund av att skattenettot ökat mer än verksamhetens kostnader.
- Lägesbedömningen för god ekonomisk hushållning är: *ok*. Kommunstyrelsen bedömer att god ekonomisk hushållning kommer att uppnås för helåret 2017.
- Balanskravet bedöms vara uppfyllt.
- Delårsrapporten bör framöver struktureras till sitt innehåll mer i enlighet med kraven i rådet för kommunal redovisnings rekommendation nr 22.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Av kommunallagens 8 kapitel framgår att minst en delårsrapport skall behandlas av fullmäktige. Revisorerna skall enligt kommunallagens 9 kapitel bedöma om resultatet i denna delårsrapport är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning skall biläggas delårsrapporten. I Södertälje kommun upprättas delårsrapport för bokslutet per 2017-08-31.

I revisionsplanen för 2017 framgår att revisorerna som underlag för sin skriftliga bedömning av delårsrapporten har uppdragit till EY att genomföra en översiktlig granskning av delårsrapporten. I samband med denna granskning görs också en bedömning av den interna kontrollen kopplat till väsentliga räkenskapsrutiner.

2.2 Uppdrag och syfte

Enligt kommunallagens 9 kap 9 § ställs krav på att revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Delårsrapporten ska behandlas av fullmäktige. Revisorernas bedömning och rapporten från de sakkunnigas granskning ska biläggas delårsrapporten inför fullmäktiges behandling av densamma.

En förutsättning för att revisorerna ska kunna göra en bedömning är att kommunfullmäktige i budget och planer har fastställt riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Revisorernas uppdrag är att:

- bedöma om ett balanserat resultat kan nås vid årets slut,
- bedöma om det är troligt att de av fullmäktige antagna finansiella målen kan uppnås,
- bedöma om verksamheten drivits så att fullmäktiges beslutade mål och inriktningar för verksamheten kan nås samt
- bedöma om delårsrapporten är upprättad enligt god sed för kommuner.

2.3 Avgränsning och metod

Granskningen har varit översiktlig. En översiktlig granskning är väsentligt begränsad i förhållande till en revision. Den baseras främst på en analytisk granskning och intervjuer med fokus på väsentliga områden. Intervjuerna har utförts i syfte att erhålla rimliga förklaringar till resultatutfall, avvikelser mot budget och prognoser. Väsentliga konton i balansräkningen har stämts av mot underlag.

Granskningen har även inriktats på om kommunens delårsrapport är upprättad enligt lagen om kommunal redovisning, rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning samt egna anvisningar.

Granskningen omfattar kommunens verksamhet och den sammanställda redovisningen. För den sammanställda redovisningen har vi inte genomfört någon särskild granskning av inrapporterade siffror från bolagen.

3 Översiktlig analys

3.1 Utformning av delårsrapporten

Enligt kommunallagen skall delårsrapport upprättas minst en gång under räkenskapsåret. Delårsrapporten skall vara strukturerad på samma sätt som årsredovisningen och åtminstone innehålla förvaltningsberättelse, resultaträkning samt balansräkning. Även finansieringsanalys och relevanta not hänvisningar bör ingå. En sammanställd redovisning ska upprättas.

Södertälje kommun presenterar resultaträkning, balansräkning, finansieringsanalys och noter i bilagor till delårsrapporten vilket ej är i enlighet med rådet för kommunal redovisnings rekommendation nr 22.

I likhet med tidigare år noteras att delårsrapporten saknar upplysning om storleken på ställda panter.

Kommunen bedöms ha en effektiv bokslutsprocess. Instruktioner och styrning av innehavsbolagens redovisningsprocesser är dock ett utvecklingsområde. Den sammanställda redovisningen i delårsbokslut bör baseras på av bolagsstyrelserna beslutade bokslut och av revisorerna granskade och godkända sådana.

3.2 Analys av resultat och prognos för delårsbokslutet

3.2.1 Utfall för perioden – Södertälje kommun

Delårsresultatet uppgår per augusti 2017 till 378,2 mkr, en förbättring jämfört med föregående år om 60 mkr.

Resultaträkning (mkr)	Utfall 1701-1708	Utfall 1601-1608	Förändring
Verksamhetens intäkter	687,2	681,2	6,0
Verksamhetens kostnader	-3 981,6	-3 841,4	-140,2
Avskrivningar	-57,1	-59,2	2,1
Verksamhetens nettokostnad	-3 351,5	-3 219,4	-132,1
<i>Därför jämförelsestörande poster</i>	<i>-16,7</i>	<i>-111,7</i>	<i>95,0</i>
Skatteintäkter	2 462,4	2 343,3	119,1
Generella statsbidrag och utjämning	1 217,7	1 144,3	73,4
Finansiella intäkter	183,4	191,6	-8,2
Finansiella kostnader	-133,8	-141,4	7,6
Resultat efter finansiella poster	378,2	318,4	59,8

Jämförelsestörande poster uppgår till 17 mkr för delårsbokslutet 2017 och föregående år uppgick dessa till 112 mkr. Om jämförelsestörande poster, som utgörs av realisationsresultat och exploateringsresultat, exkluderas vid jämförelsen uppgår resultatförbättringen till 155 mkr. Resultatförbättringen är

främst hänförlig till ökade skatteintäkter och generella statsbidrag om 193 mkr och ökade driftsbidrag om 89 mkr vilket möts av ökade personalkostnader om 96 mkr samt övrigt kostnadsökningar avseende lokaler, köp av primär verksamhet och inköp övriga material och tjänster om 45 mkr.

Inom driftsbidrag är ökningen främst hänförlig till Utbildningsnämnden som erhållit ersättning för bland annat lärarlyftet, ökad undervisningstid för nyanlända och personalförstärkning inom Elevhälsan. Vidare inkluderar posten Driftsbidrag även realisering av intäkt hänförlig till Glasberga sjöstad och uppgår till ca 18 mkr. Den redovisningsmässiga hanteringen är under utredning och kommer att avslutas under hösten 2017.

Personalkostnaderna har ökat med 96 mkr och är främst hänförlig till pensionsskulden (21 mkr), lärarlyftet (11 mkr), pedagogisk verksamhet (21 mkr) samt ordinarie lönerevision.

3.2.2 Prognos per helår 2017

Utfallet per 2017-08-31 uppgår till 378 mkr och kommunen prognostiserar ett resultat om 297 mkr för helår 2017 vilket således är en försämring med 81 mkr jämfört med delårsresultatet. Försämringen är främst hänförlig till att vissa verksamheter är mer kostnadsintensiva under hösten vilket även framgår av nämndernas prognoser. Semesterlöneskulden är också som lägst i samband med tertiäl 2 och ökar sedan successivt i verksamheterna under hösten.

Bedömning

Vi har inte identifierat några avvikelser i vår översiktliga granskning som indikerar att fel föreligger i kommunens delårsrapport.

3.2.3 Nämndernas redovisning

Nämnd	Bokslut	Bokslut	Budget	Prognos
(Mkr)	1701-1708	1601-1608	1701 - 1708	1701 - 1708
Järna kommunaldelsnämnd	9,7	3,8	0,0	0,0
Hölö/Mörkö kommunaldelsnämnd	2,7	4,5	0,0	-0,2
Vårdinge kommunaldelsnämnd	1,7	2,1	0,0	0,0
Enhörna kommunaldelsnämnd	3,1	2,2	0,0	0,0
Summa kommunaldelsnämnder	17,2	12,6	0,0	-0,2
Arbetslivsnämnden	18,4	18,8	0,0	13,9
Omsorgsnämnden	14,7	-4,6	0,0	12,3
Socialnämnden	0,4	-29,5	0,0	-5,8
Äldreomsorgsnämnden	29,9	9,3	0,0	24,5
Överförmyndarnämnden	-0,6	0,2	0,0	-0,7
Utbildningsnämnden	80,3	69,1	0,0	-3,7
Kultur och Fritidsnämnden	7,0	3,0	0,0	-1,0
Stadsbyggnadsnämnden	0,1	3,2	0,0	0,0
Miljönämnden	2,0	2,0	0,0	0,6
Teknisk nämnd	10,9	9,9	0,0	0,5
KS/Ksk och politisk ledning	16,2	9,6	0,0	7,7
Revision	0,0	0,1	0,0	0,0
Summa facknämnder	179,4	91,1	0,0	48,3
Centrala poster	174,7	207,6	134,6	104,1
Internbanken	6,8	7,5		
Årets resultat	378,2	318,8	134,6	152,2

Nedan kommenteras på de nämnder som har störst avvikelser.

Järna kommunaldelsnämnd redovisar ett överskott om 9,7 mkr men prognostiserar ett resultat om 0 mkr. Överskottet är hänförligt till den pedagogiska verksamheten genom fler barn än prognostiserat i förskolan samt att intäkter redovisats i tidigare period än föregående år.

Arbetslivsnämnden redovisar ett överskott om 18,4 mkr och ett prognostiserat resultat om 13,9 mkr. Överskottet är hänförligt till lägre kostnader för vuxenutbildning och SFI än budgeterat. Den upphandlade SFI-verksamheten har avslutats och bedrivs numera i kommunens egen regi.

Socialnämnden prognostiserar ett underskott om 5,8 mkr vilket främst beror på köp av placeringar är underbudgeterat för 2017. Verksamheten ska på sikt minska antalet placeringar inom barn- och ungdomspsykiatri samt vuxenpsykiatri vilket beaktades när budgeten för 2017 lades.

Äldreomsorgsnämnden redovisar ett positivt resultat om 29,9 mkr och en prognos om 24,5 mkr. Den positiva avvikelsen är främst hänförlig till att det i budgeten avsattes medel för oförutsedda händelser som ännu inte har behövt nyttjas samt att ett digitaliseringsarbete ej har utförts som planerat.

Utbildningsnämnden redovisar ett överskott om 80,3 mkr men en prognos om - 3,7 mkr. Det positiva resultatet per 2017-08-31 är hänförligt till upparbetad semesterlöneskuld vilken kommer att resultatutjämnas under resterande period samt att redovisningsmässig hantering för statsbidragsintäkter har förändrats. Kostnader för att möta statsbidragsintäkterna prognostiseras till hösten 2017 varför prognosen väsentligen avviker från delårsresultatet.

3.3 Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen omfattar dotterbolag samt de företag i vilka kommunen har ett väsentligt inflytande. Kommunkoncernen redovisar ett positivt resultat för perioden uppgående till 712 mkr vilket är 32 mkr sämre än samma period föregående år. Det prognostiserade utfallet är i nivå med utfallet per 31 augusti 2017. Bolagens delårsbokslut är inte föremål för granskning av bolagens revisorer.

4 Kommentarer om måluppfyllelse

4.1 Lagstadgade krav

Följande gäller för samtliga kommuner:

- kommunfullmäktige skall fastställa mål för "god ekonomisk hushållning",
- uppföljning av dessa mål skall göras i delårsrapport och årsredovisning samt
- kommunens revisorer skall granska och bedöma måluppfyllelsen.

Kommunallagen ställer krav på kommunerna att styra på ett sådant sätt att god ekonomisk hushållning säkerställs och på behovet av att få en ökad långsiktighet i den ekonomiska och verksamhetsmässiga planeringen. Syftet med kraven är att de förtroendevalda med hjälp av målstyrning och måluppföljning ska styra kommunen mot ändamålsenlighet och effektivitet. Mål för god ekonomisk hushållning omfattar både finansiella mål och verksamhetsmål. Det är endast av fullmäktige fastställda mål för god ekonomisk hushållning som är obligatoriska att utvärdera och bedöma i delårsrapport och årsbokslut. Initialt är det kommunstyrelsen som i förvaltningsberättelsen ska utvärdera uppfyllelsen av de mål kommunfullmäktige fastställt och göra en bedömning av i vilken mån dessa mål kommer att kunna uppfyllas under räkenskapsåret. Om så behövs ska även förslag till åtgärder anges. Revisorerna ska därefter på basis av kommunstyrelsens utvärdering samt sin egen granskning av delårsrapport och årsredovisning bedöma uppfyllelsen av de mål som kommunfullmäktige fastställt.

Kravet på balans mellan intäkter och kostnader, "balanskravet", är lagstadgat. Avstämning av balanskravet ska göras i delårsrapporten och i årsredovisningen.

4.2 God ekonomisk hushållning

Fullmäktige har utifrån begreppet "god ekonomisk hushållning" fastställt finansiella mål, verksamhetsmål samt mål för kommunen som arbetsgivare. Måluppfyllelsen för dessa mål sammantaget ska återspegla huruvida en god ekonomisk hushållning föreligger. Kommunstyrelsens sammanfattande lägesbedömning för kommunen totalt är: *ok*.

Den sammanfattande bedömningen av ekonomimål är *bra* medan verksamhetsmål och personalmål bedöms *ok*. Varje nämnd gör även en egen sammanfattande bedömning där två nämnder bedöms *har brister*, sju nämnder bedöms *ok* och två nämnder bedöms *bra*.

4.3 Avstämning av balanskravet

Enligt kommunallagen skall kommuner redovisa positiva resultat, vilket innebär att de löpande intäkterna skall täcka de löpande kostnaderna. Vid avstämning av det lagstadgade balanskravet skall nedskrivningar beaktas enligt försiktighetsprincipen, medan realisationsvinster ska räknas bort. Ett negativt resultat ett år skall hämtas in under de närmast tre följande åren.

Helårsprognosen för 2017 visar på ett positivt balanskravsresultat uppgående till 277 mkr och efter justering av bostadsfond och socialfond prognostiseras till 298 mkr. Balanskravet bedöms därmed uppfyllas.

5 Intern kontroll

I samband med den översiktliga granskningen av intern kontroll har väsentliga processer kopplade till den finansiella rapporteringen granskats. Granskningen har tagit sin utgångspunkt i en väsentlighets- och riskanalys. Granskningen har därmed inriktats på de mest väsentliga riskområdena i redovisningen och är således inte av sådan omfattning att den klarlagt samtliga svagheter som kan förekomma i kommunens kontrollsystem.

Detta har skett genom intervjuer samt inhämtande av relevant dokumentation. För respektive process har en transaktion följts genom hela flödet för att säkerställa att de kontroller som beskrivs genomförs och fungerar som tänkt. De processer som har granskats är:

- Bokslutsprocessen
- Intäktsprocessen kopplad till förskoleintäkter
- Löneprocessen
- Inköps- och utbetalningsprocessen
- Processen för pågående projekt
- Finansieringsprocessen

Bedömning

Vi har i vår genomgång inte identifierat några väsentliga brister kopplade till intern kontroll för de processer vi granskat. Vi har dock noterat förbättringsområden avseende de granskade processerna vilka presenteras i bilaga 1. Uttalandet baseras inte på en fullständig test av kontroller utan en genomgång av rutiner och processer samt stickprovsvis granskning.

Södertälje den 25 oktober 2017

Mikael Sjölander
Auktoriserad revisor
Certifierad kommunal revisor

Rebecca Ersryd
Auktoriserad revisor

Bilaga 1 – Rekommendationer

Område	Rekommendation	Åtgärdad?		
		Ja	Del -vis	Nej
Delårsrapport (2017)	Kommunen rekommenderas att upprätta delårsrapporten i enlighet med anvisningar från Rådet för kommunal redovisning, rekommendation nr. 22, och inkludera förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning, finansieringsanalys och noter.			
<i>Intern kontroll</i> Löneprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att implementera en kontroll avseende genomgång av logglistor med avseende på ändringar av fasta data samt stickprovsvis granska gjorda ändringar för att identifiera obehöriga ändringar.			
<i>Intern kontroll</i> Löneprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att förstärka kontrollen avseende att löner attesteras innan utbetalning sker för att minska risken för felaktiga utbetalningar.			
<i>Intern kontroll</i> Löneprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att dokumentera den uppföljning som görs av skattekällor för att öka spårbarheten till utförda kontroller.			
<i>Intern kontroll</i> Investerings- processen (2017)	Kommunen rekommenderas att förstärka rutinen avseende upprättande av investeringsmall för investeringar. Vidare rekommenderas att investeringsmallen attesteras av behörig person inför aktivering av projekt.			
<i>Intern kontroll</i> Intäktprocessen – förskola (2017)	Kommunen rekommenderas att upprätta en processbeskrivning avseende intäkter hänförliga till förskola samt att identifiera risker och tillhörande kontroller som minimerar riskerna i processen.			
<i>Intern kontroll</i> Intäktprocessen – förskola (2017)	Kommunen rekommenderas att implementera en kontroll avseende inkomstintyg för hushåll som ej betalar maxtaxa för att verifiera att korrekta intäkter erhålls där maxtaxa ej utgår.			
<i>Intern kontroll</i> Intäktprocessen	Kommunen rekommenderas att implementera rutiner för attest vid korrigerande av förskoleavgifter för att undvika att obehöriga ändringar av			

– förskola (2017)	förskoleavgifter görs.			
<i>Intern kontroll</i> Inköpsprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att följa upprättade rutiner avseende att attest av inköpsordrar ska ske av överordnad och inte beställaren själv.			
<i>Intern kontroll</i> Inköpsprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att implementera systemstöd som påvisar vilka ändringar som har gjorts i exempelvis i fasta data i ekonomisystemet samt rekommenderas stickprovsvis granskning av gjorda ändringar mot verifierande underlag för att minska risken för felaktiga ändringar.			
<i>Intern kontroll</i> Inköpsprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att tillse att dualitet krävs vid uppläggning av nya leverantörer i leverantörsregistret för att minska risken för avsiktliga eller oavsiktliga fel vid uppläggning av nya leverantörer.			